

שנתון החברה החרדית בישראל 2016

גלעד מלאך ■ מאיה חושן ■ לי כהנר

מכון ירושלים
לחקר ישראל
Jerusalem Institute
for Israel Studies
مركز القدس
لدراسات إسرائيل

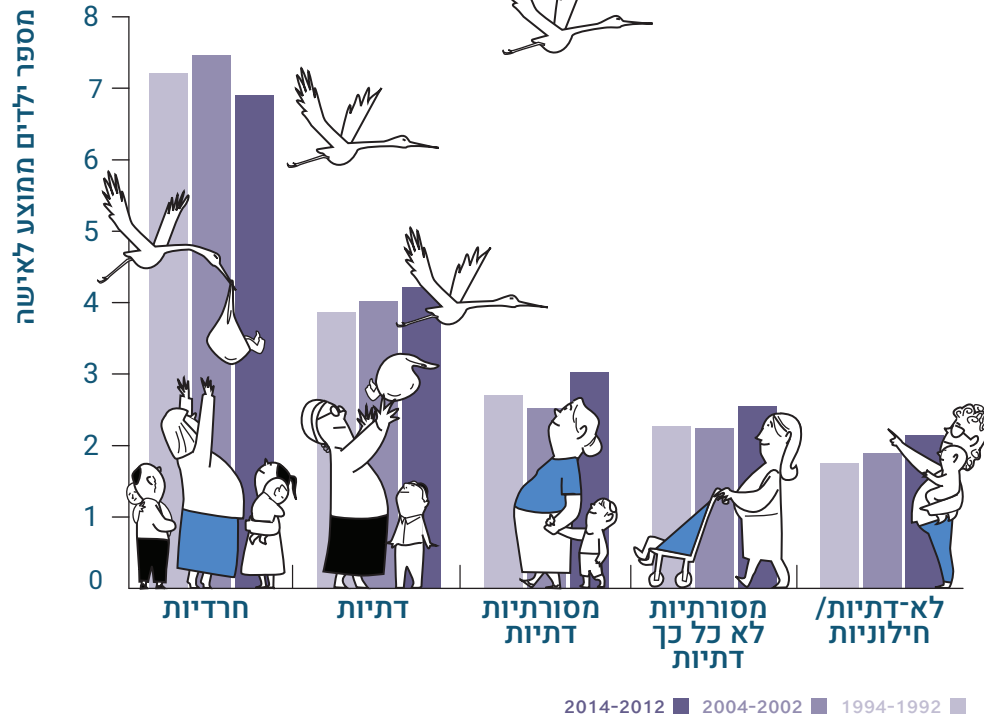

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

מי הם החרדים בישראל?

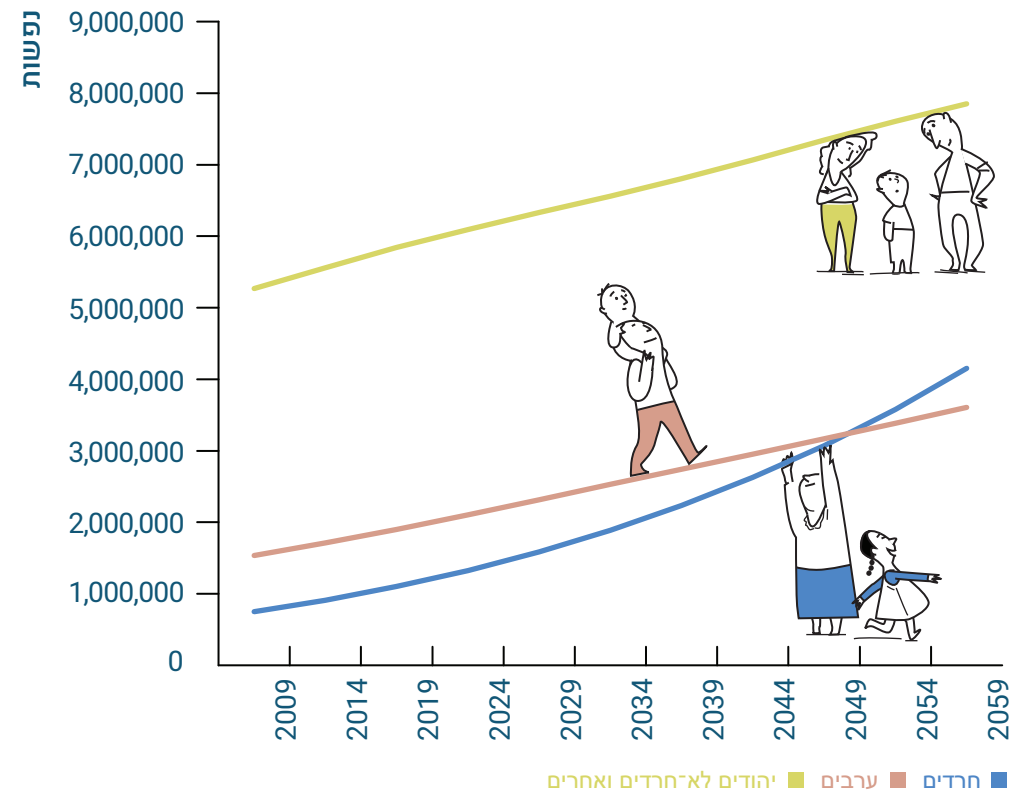
נכון לסוף 2015 החברה החרדית בישראל מונה כ-950,000 נפש, ולמעשה 1 מכל 9 ישראלים הוא חרדי (11%). לפי התחזיות, קבוצה זו תוסיף לגדול בקצב מהיר, לפחות בטווח הזמן הנראה לעין, שכן קצב הגידול שלה הוא 4% בשנה, לעומת קצב גידול של 1% באוכלוסייה היהודית הלא-חרדית.

בהקשר זה יש לומר כי בשנים האחרונות נרשמת ירידה קלה בשיעור הפרייון בקרב הנשים החרדיות - 6.9 ילדים בממוצע לאישה לעומת 7.5 ילדים בממוצע בתחילת שנות האלפיים.

שיעורי פרייון, 1992-2014

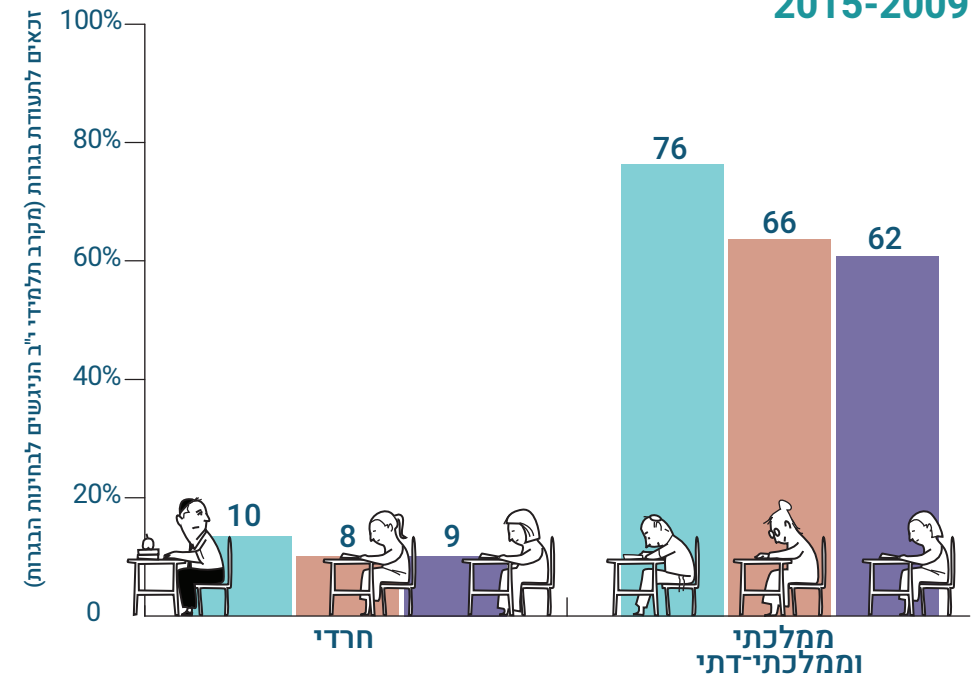
תחזית האוכלוסייה בישראל, 2009-2059

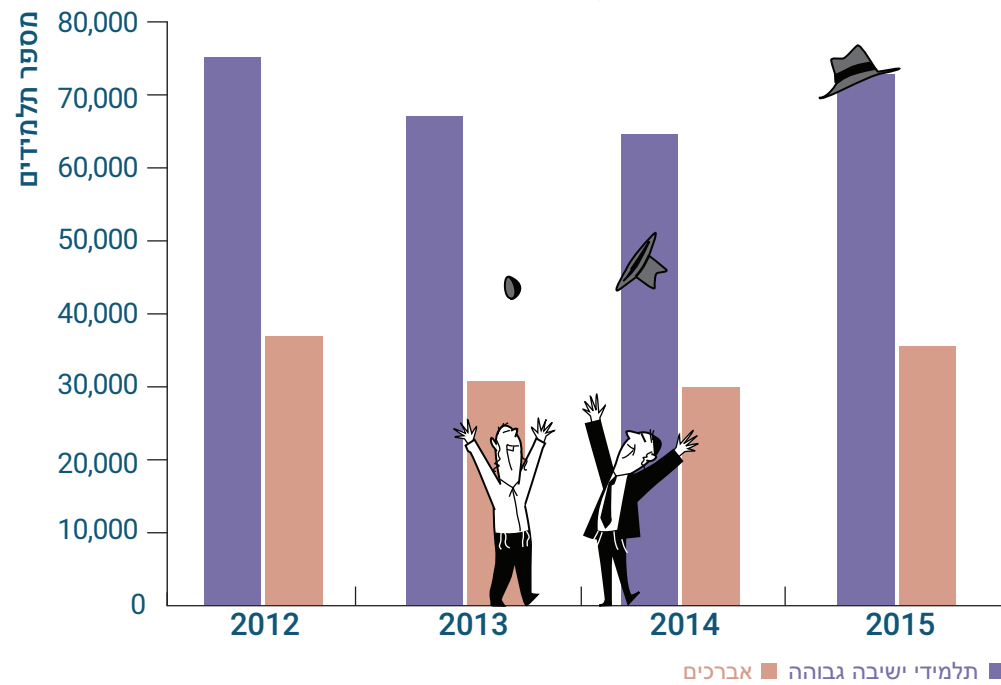
לימודים והשכלה

המגמה של פניית חרדים ללימודים אקדמיים מתחזקת זה כמה שנים, אף ששיעור הזכאים לתעודת בגרות עודנו נמוך מאוד - כ-10% בלבד במחזור. בד בבד עולם הישיבות והכוללים משגשג; הוא מונה, נכון לשנת 2015, כ-108,000 תלמידי ישיבות ואברכים. קצב הגידול של הישיבות והכוללים נתון בשנים האחרונות לתנודתיות, שהיא תוצאה, בין השאר, של רמת התמיכה הכספית המשתנה של המדינה במוסדות אלו.

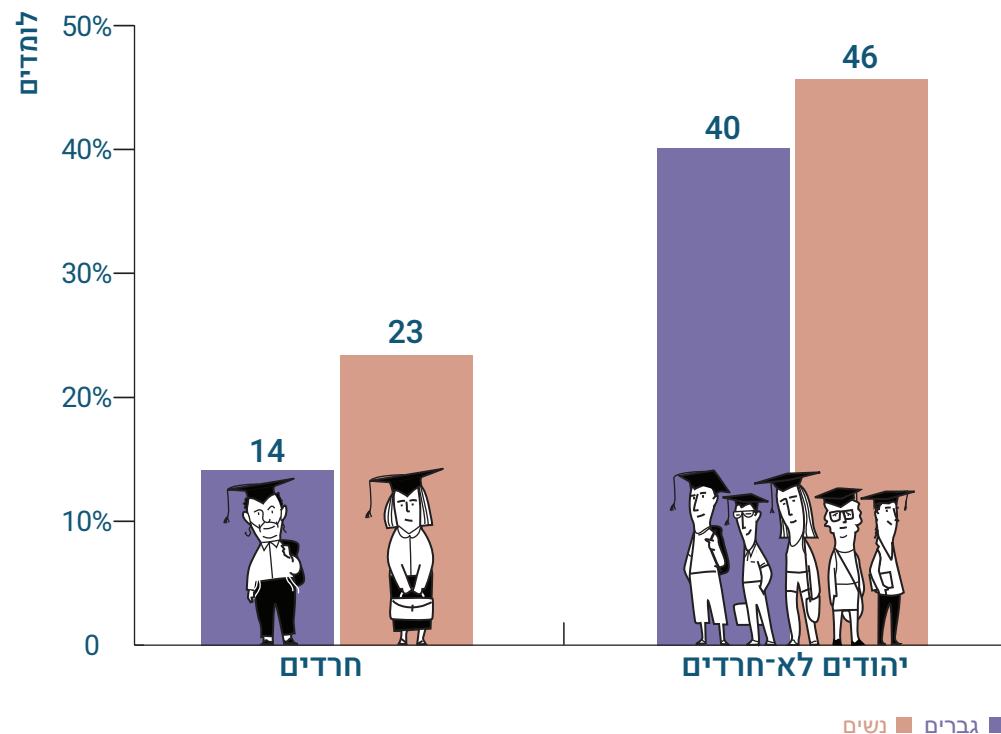
זכאיות וזכאים לתעודת בגרות, 2015-2009

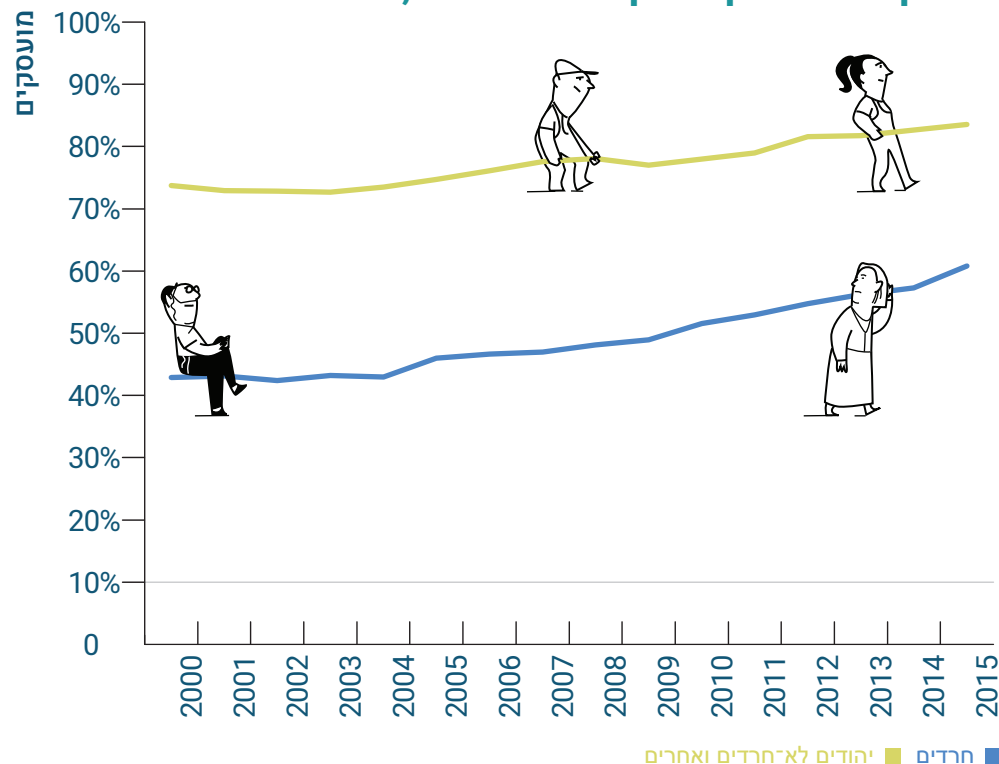
תלמידי ישיבות ואברכים, 2015-2012

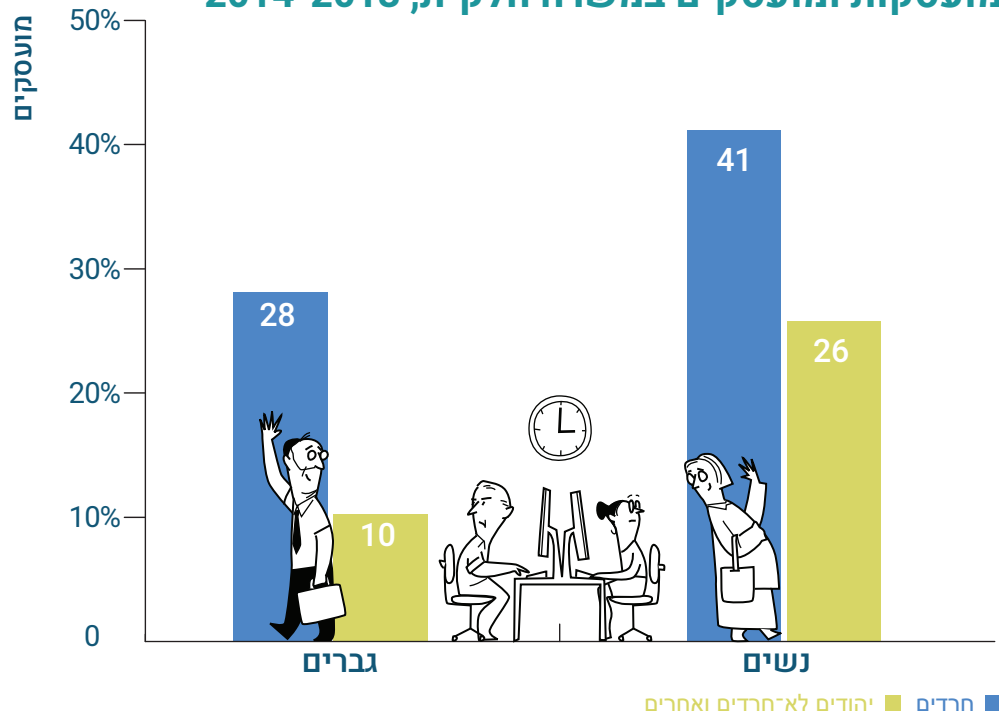
לומדות ולומדים לתואר אקדמי בקרב בני 20+, 2014-2013

מועסקות ומועסקים בקרב בני 25-64, 2000-2015

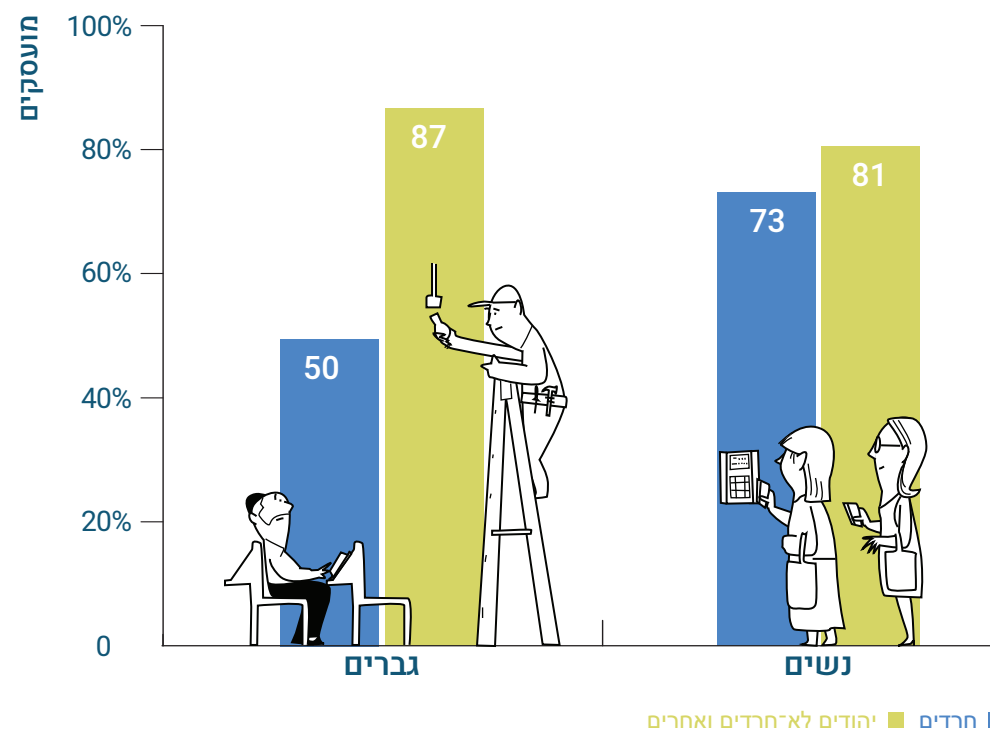
מועסקות ומועסקים במשרה חלקית, 2013-2014

בשנת 2015 הגיע לראשונה שיעור הגברים החרדים העובדים ל-50%; אצל הנשים החרדיות הוא עמד על 73%, לעומת 81% אצל הנשים היהודיות הלא-חרדיות. שינויים בצורכי המשק החרדי ומדיניות ממשלתית תומכת הביאו לכך שבשנים 2003-2015 עלה שיעור התעסוקה במגזר החרדי בחדות - מ-36% ל-50% אצל הגברים ומ-51% ל-73% אצל הנשים.

גם בהיקף המשרה יש פערים בין חרדים ללא-חרדים: למעלה משליש מן העובדים החרדים עובדים במשרה חלקית, לעומת פחות מחמישית מן העובדים היהודים הלא-חרדים. אצלם הרוב עובדים במשרה מלאה.

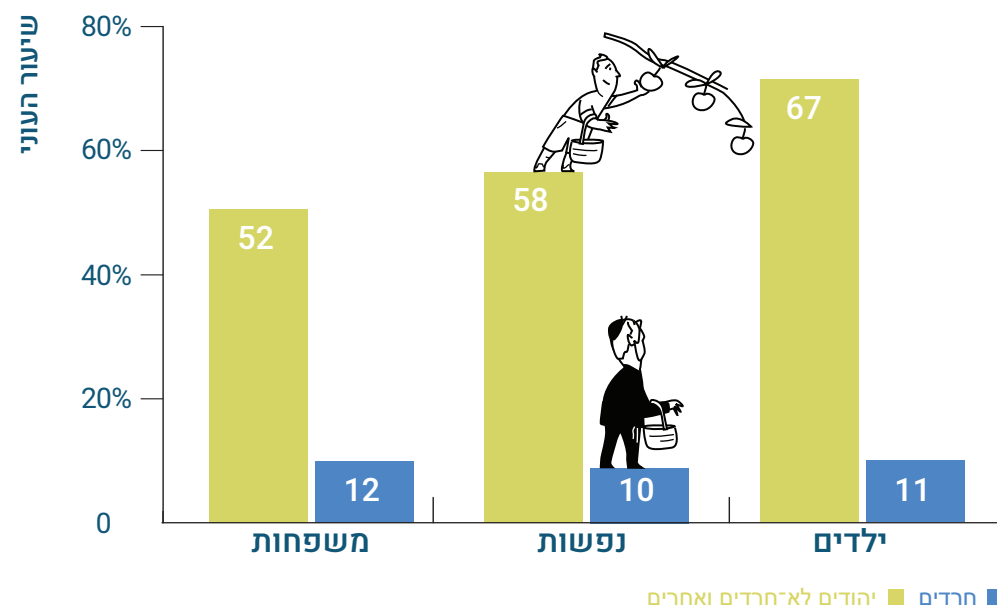
מועסקות ומועסקים בני 25-64, 2015

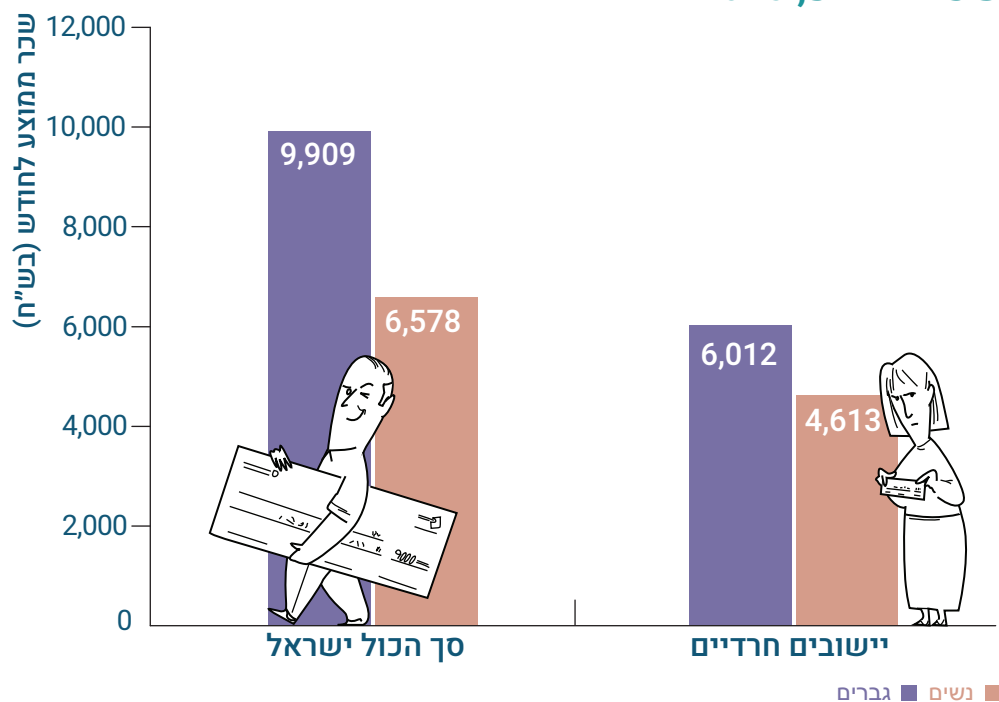
מצב כלכלי

היקף העוני והשפעתו על רמת החיים בחברה החרדית גדולים מאוד בהשוואה לחברה היהודית-לא-חרדית. שיעורם של החרדים מתחת לקו העוני גבוה בהרבה מהשיעור המקביל באוכלוסייה היהודית-לא-חרדית (58% לעומת 10%).
לרבע מהאוכלוסייה החרדית אין ביטחון תזונתי, וההכנסה לנפש אצלה נמוכה ב-47% מן ההכנסה לנפש בציבור היהודי הכללי. ולמרות כל זה, ואף ששיעורי העוני באוכלוסייה זו יציבים מאז 2006 ולא הצטמצמו, החרדים מדווחים על שביעות רצון גדולה ממצבם החברתי, יותר מהחברה היהודית הכללית. שביעות הרצון שלהם ממצבם הכלכלי דומה לזו של היהודים הלא-חרדים.

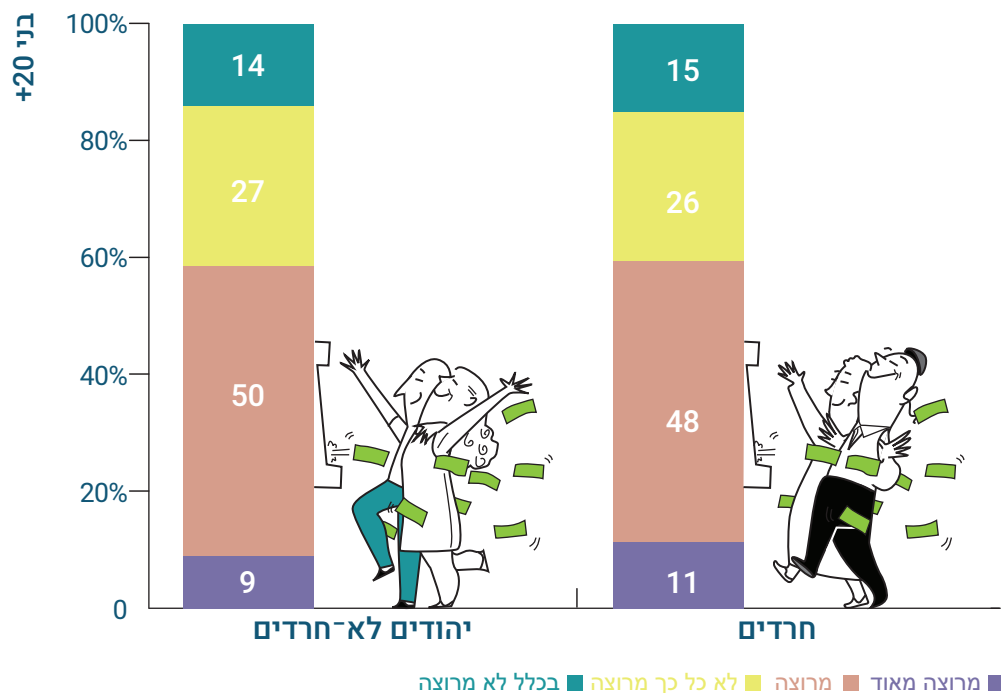
שיעור העוני, 2013

שכר ממוצע, 2013

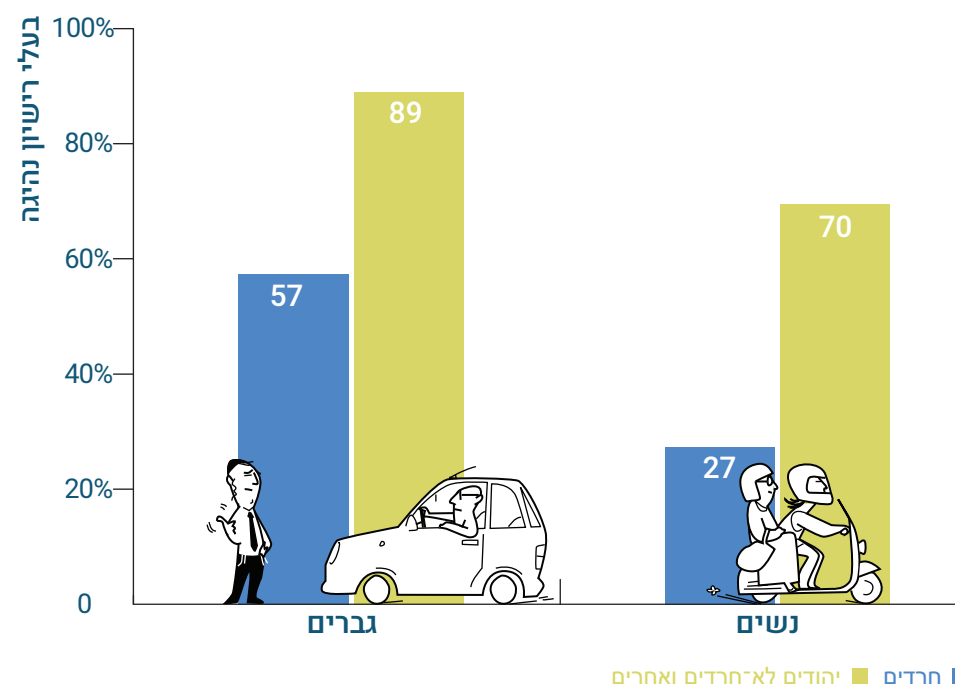

שביעות רצון מהמצב הכלכלי בקרב בני 20+, 2014-2013

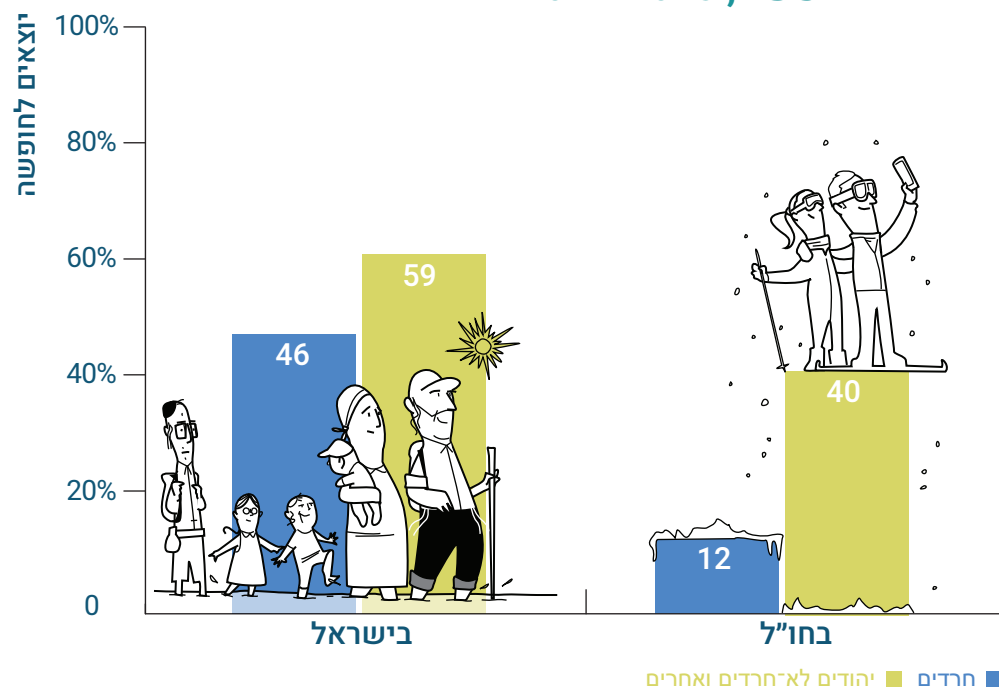

אורחות החיים בחברה החרדית נתונים בשינוי מתמיד ואפשר ללמוד מהם על מערכת היחסים בין החברה החרדית לחברה הישראלית הכללית. ואכן, יש עדיין פערים גדולים בשיעור המתגייסים לצה"ל (18% מקרב החרדים לעומת 68% מהחברה הכללית), בשיעור המשתמשים במחשב (54% לעומת 79%) ובאינטרנט (41% לעומת 80%), בשיעור בעלי רישיון הנהיגה (43% לעומת 79%) ובשיעור הנופשים בישראל (46% לעומת 59%) ובחול"ל (12% לעומת 40%). ואולם למרות הפערים הללו אין ספק שאנו עדים לתהליך של השתלבות החברה החרדית באוכלוסייה הכללית, אטית ומהוססת אך במגמת עלייה ברורה.

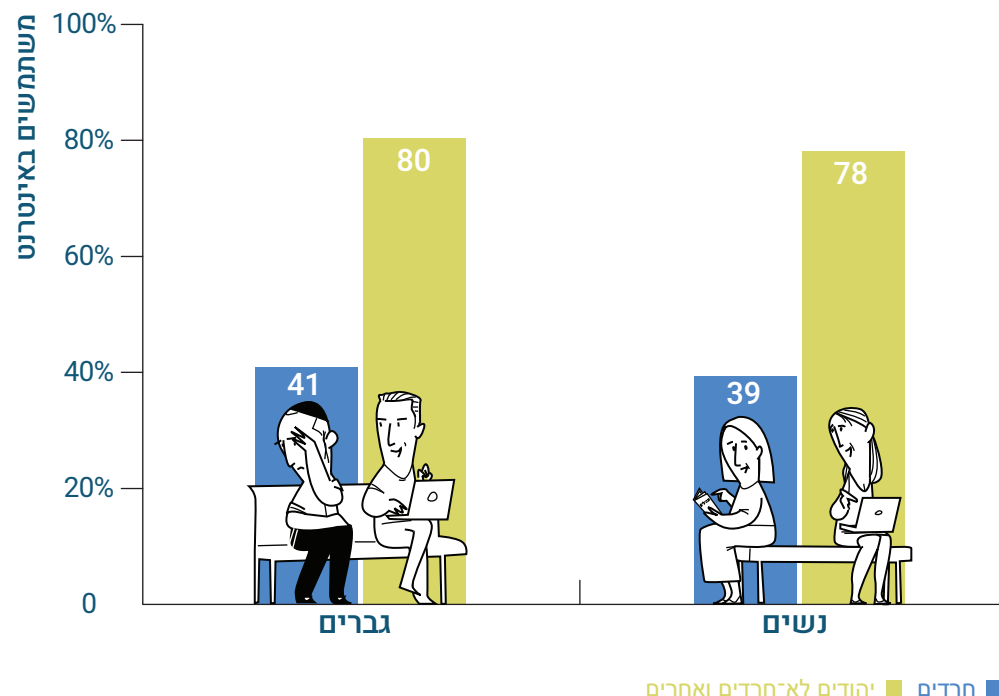
בעלי רישיון נהיגה מקרב בני 20+, 2014-2013

יוצאים לחופשה, 2014-2013

משתמשים באינטרנט מקרב בני 20+, 2014-2013

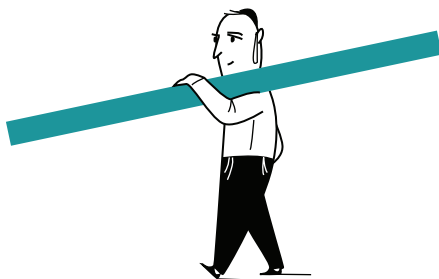
שנתון החברה החרדית בישראל מכנס בפעם הראשונה במקום אחד נתונים רבים ומגוונים על החברה החרדית בישראל. הוא מציג שלל נתונים על הדמוגרפיה החרדית, דפוסי ההצבעה של קבוצה זו לכנסת, מערכת החינוך ודפוסי התעסוקה שלה, שיעור העוני בקרבה ורמת החיים ואורחות החיים שלה ומנתח את המגמות העולות מהם. עיון בשנתון מלמד כי דפוסי ההתנהגות ואורחות החיים של הציבור החרדי בישראל אינם אחידים וכי הוא אינו עשוי מקשה כפי שרבים מחוצה לו סוברים. המידע בשנתון מציג חברה רבת פנים, שונה משאר החברה הישראלית אך גם דומה לה; חברה שמרנית אשר בה בעת חווה תמורות מהירות ומהותיות.

שנתון החברה החרדית בישראל רואה אור הודות לשתוף פעולה בין חוקרי המכון הישראלי לדמוקרטיה וחוקרי מכון ירושלים לחקר ישראל.

ד"ר גלעד מלאך הוא ראש התכנית "חרדים בישראל" במכון הישראלי לדמוקרטיה ומרצה באוניברסיטת בר-אילן ובקריה האקדמית אונג. מומחה לתכנון מדיניות ציבורית לאוכלוסייה החרדית.

ד"ר מאיה חושן היא מנהלת המרכז למחקרי ירושלים (דמוגרפיה, סטטיסטיקה, תכנון וחינוך) במכון ירושלים לחקר ישראל ועורכת השנתון הסטטיסטי לירושלים. תחום מומחיותה המרכזי הוא אנשים והמרחב העירוני: אוכלוסייה, חברה וקהילה.

ד"ר לי כהנר היא חוקרת בתכנית "חרדים בישראל" במכון הישראלי לדמוקרטיה ומרצה בכירה בחוג לגאוגרפיה ולימודי סביבה במכללה האקדמית אורנים. תחום מומחיותה העיקרי הוא המרחב החרדי בישראל.

להזמנת הספר המלא:

orders@idi.org.il; 02-5300800

machon@jiiis.org.il; 02-5630175

מכון ירושלים
לחקר ישראל
Jerusalem Institute
for Israel Studies
מכון ירושלים
לחקר ישראל

המכון הישראלי
לדמוקרטיה